

УДК 378.016:781.62

DOI 10.31654/2663-4902-2025-PP-3-169-177

Спіліоті О. В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри музичної педагогіки та хореографії

Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

spilioti.ov@ndu.edu.ua

orcid.org/0000-0001-7976-5820

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ІНТОНАЦІЙНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті розглянуто актуальну проблему формування музично-інтонаційного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва як провідного чинника становлення їхньої професійної компетентності. Сучасна система мистецької освіти потребує переосмислення змісту й методів фахової підготовки педагогів, здатних не лише володіти музичною грамотою, а й глибоко осмислювати художній зміст музичного твору, сприймати його емоційно й інтелектуально, формуючи в учнів здатність до глибокого, естетично насиченого сприймання музики. Саме тому проблема розвитку музично-інтонаційного мислення набуває особливої актуальності в контексті модернізації педагогічної освіти.

Проаналізовано сутність поняття «музично-інтонаційне мислення», що розглядається як цілісне утворення, яке об'єднує здатність до художнього сприймання, емоційно-образного осмислення й творчого відтворення музичного змісту. Виокремлено його ключові структурні компоненти: чуттєво-образне сприймання музики, рефлексивне усвідомлення інтонаційної виразності та творче продукування інтонаційного матеріалу. Особливу увагу приділено функціям музично-інтонаційного мислення, серед яких визначено емоційно-інтонаційну (відповідальну за глибоке співпереживання музичному образу) та логіко-конструктивну (що забезпечує цілісність і логіку художнього мислення).

У роботі подано характеристики педагогічних умов і принципів, що сприяють ефективному формуванню музично-інтонаційного мислення: створення естетично насиченого освітнього середовища, залучення до активної музично-творчої діяльності, розвиток рефлексивних здібностей та інтонаційного слуху. Розглянуто дієві методи та прийоми, зокрема аналітико-рефлексивні бесіди, творче інтонування, інтерпретацію музичних творів, імпровізацію.

Автор спирається на наукові напрацювання у галузі музичної педагогіки, психології, естетики, а також пропонує власне бачення методичного забезпечення формування музично-інтонаційного мислення як передумови розвитку художньо-творчого потенціалу майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Ключові слова: музично-інтонаційне мислення, професійна підготовка, сприймання, рефлексія, творчість.

Постановка проблеми. Сучасна педагогічна освіта зазнає суттєвих трансформацій, спричинених новими концептуальними підходами до оновлення загальної середньої освіти та підвищенням вимог до рівня фахової підготовки педагогів. Сучасна школа потребує кваліфікованих, творчих, гнучких у професійній діяльності вчителів, що зумовлює необхідність модернізації змісту й форм підготовки педагогічних кадрів, зокрема майбутніх учителів музичного мистецтва. Їх професійна

компетентність має ґрунтуватися на глибокому засвоєнні музично-теоретичних знань, виконавських навичок та здатності до художнього осмислення музичного мистецтва.

Формування музично-інтонаційного мислення є ключовим чинником становлення особистості майбутнього вчителя музики. Як важливий компонент музичних здібностей, воно визначає рівень художнього пізнання, впливає на якість музично-творчої діяльності та виступає показником готовності педагога до здійснення музично-освітньої роботи в школі. Від рівня сформованості музичного мислення залежить ефективність педагогічного впливу вчителя на учнів.

Музично-інтонаційне мислення вирізняється цілеспрямованістю, узагальненістю та опосередкованим відображенням дійсності, яке здійснюється через музично-звукові образи. Таке мислення виявляється в інтонаціях, які становлять основу музичної виразності, відображають емоційний зміст музики та її художню суть. Інтонація виступає засобом емоційно-образного спілкування, передавання ідей і переживань через музично-часовий рух. Осягнення глибинного змісту музичної інтонації дає змогу майбутньому вчителю музичного мистецтва зрозуміти стилістичні, жанрові й мовні особливості творів, які є відображенням музично-інтонаційного мислення композитора. Відтак формування такого типу мислення є не лише важливим аспектом професійної підготовки педагога, а й умовою його здатності розвивати в учнів уміння сприймати, осмислювати й творити музику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сфері музичної педагогіки питання формування музичного мислення розглядалися в наукових дослідженнях Л. Дис, М. Д'яченко, І. Дубінець, В. Белікова, Н. Згурська, І. Котляревський, Ю. Полянський, Б. Яворського та ін. Значний внесок у методику розвитку цього виду мислення зроблено в межах вивчення проблем творчої діяльності (Н. Згурська, А. Муха, В. Роменець), розвитку музичного сприймання (О. Ростовський, О. Рудницька), а також фахової підготовки вчителя музики (Ю. Афанасьєв, Ф. Джура, А. Козир, В. Орлов, О. Отич, Г. Падалка, О. Щолокова, В. Шульгіна та ін).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри те, що проблема музичного мислення досить широко представлена в науковій літературі, питання методики формування музично-інтонаційного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва у контексті їхньої фахової підготовки ще не стало предметом системного цілеспрямованого аналізу. Суперечність між необхідністю підвищення професійної компетентності студентів та недостатньою науково-методичною розробленістю цього напрямку визначає актуальність дослідження. Це створює необхідність для поглибленого аналізу педагогічних умов, принципів і методів, які сприятимуть розвитку музично-інтонаційного мислення як основного компонента музичної творчості та виконавської майстерності.

Мета статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування та методичне забезпечення процесу формування музично-інтонаційного мислення у студентів мистецьких спеціальностей, зокрема майбутніх учителів музичного мистецтва, шляхом розробки педагогічних умов, принципів і методів, що сприятимуть розвитку їхнього музично-творчого потенціалу та професійної компетентності.

Виклад основного матеріалу. Музичне мислення в контексті музично-освітньої практики трактується як динамічний процес, обумовлений сутністю музичного мистецтва та спрямований на глибше розуміння цього мистецтва суб'єктом. Психологи (І. Біла, С. Деніжна, О. Киричук, Н. Карпенко, І. Петухова, М. Сова та ін.), музикознавці і педагоги (Л. Дис, І. Котляревський) звертають увагу на ключові питання, такі як взаємодія та внутрішнє протиріччя між емоційним і раціональним компонентами творчої діяльності, специфіка і природа інтелектуальних проявів у цьому процесі, а також схожості і відмінності між художньо-образними та абстрактними, конструктивно-логічними формами розумової активності.

Особливою формою мислення, пов'язаною зі сприйманням та створенням художніх творів, є художнє мислення. Воно вирізняється своєрідністю внутрішнього

перебігу, кінцевою метою, функціональними завданнями та механізмами включення в соціокультурний контекст. Його природа зумовлена духовно-практичним способом освоєння світу через мистецтво, що базується на естетичному ставленні до дійсності [12].

У структурі художнього мислення важливу роль відіграє суб'єктивне ставлення особистості до об'єкта, що відображається у свідомості через систему асоціативних зв'язків, емоційних переживань та внутрішніх станів. Саме завдяки цьому людина формує узагальнене, цілісне уявлення про навколишню дійсність, трансформуючи його у художній образ, який виступає моделлю системи особистісних ставлень, втілених у конкретному виді мистецтва.

Загальні закономірності художнього мислення є спільними для всіх мистецьких форм. Його сутність полягає в оперуванні художніми образами як засобом осмислення дійсності. У контексті музичного мистецтва ці образи реалізуються через специфічну мову – мову інтонацій, що формують основу музичного мислення (Л. Дис) [2].

У музиці відображення реальності здійснюється за допомогою інтонаційної системи. Інтонація виконує роль основного носія музичного змісту та виразника думки. У широкому значенні цей термін охоплює характер висловлення, особливості звукової виразності, а також структурну організацію звуків у контексті музичного твору. Інтонація трактується як змістова одиниця, що бере участь у формоутворенні, має самостійне емоційно-сміслові навантаження й здатність виражати складні переживання через висотну й ритмічну організацію звукового матеріалу.

Таким чином, музичне мислення можна визначити як процес створення змістовно насичених інтонаційних структур на основі звукового матеріалу, які у своїй сукупності формують музичну думку у виразній, художньо-звуковій формі [6; 12].

У межах музичного мислення виокремлюють дві ключові функції. Перша – **інтонаційна**, пов'язана з емоційним сприйняттям інтонації та її переживанням. Друга – **логіко-конструктивна**, яка полягає в осмисленні структурної організації музичного матеріалу, здатності аналізувати, порівнювати, узагальнювати, встановлювати закономірності та здійснювати оперування музичними одиницями різного рівня складності. Саме діалектична єдність емоційного та раціонального, інтуїтивного й логічного, є основою музичного мислення.

Слід відзначити, що у дослідженні використовується термін *музично-інтонаційне мислення*, оскільки саме інтонація визначає природу музики і несе в собі вирішальну ознаку цього складного явища. Музично-інтонаційному мисленню характерна низка психологічних функцій вищої нервової діяльності (емоційного та інтелектуального порядку) – *відчуття, сприймання, пам'ять і уявлення, логічне узагальнення* [12].

Встановлено, що музично-інтонаційне мислення включає три основні компоненти: *сприймання, рефлексію, творчість*.

Музичне сприймання – це процес осягнення та осмислення тих значень, якими володіє музика як мистецтво, як естетичний феномен (О. Ростовський, О. Рудницька) [10; 11]. У процесі музичного сприймання взаємодіють багато елементів, спільних для багатьох людей і особливих для конкретної особи, які утворюють систему, що складається з множинності умов, функцій, операцій і механізмів з їх особливими властивостями, структурою і змістом. Психологічні особливості музичного сприймання пролягають через емоційну сферу. Сплав емоції і думки реалізується у музичній інтонації.

Рефлексія – це мисленнєвий процес, спрямований на аналіз, розуміння, усвідомлення себе: власних дій, поведінки, мови, досвіду, почуттів, стану, здібностей, характеру, ставлення до інших тощо. У процесі накопичення життєвого та художнього досвіду складаються потрібні для осягнення мистецтва психічні зв'язки, завдяки яким у свідомості людини створюються стійкі асоціативні фонди. У музичній діяльності за

допомогою рефлексії особистість усвідомлює та інтерпретує свої враження, збагачується власними переживаннями [11].

У структурі музично-інтонаційного мислення особливе місце посідає *творчість* [7; 8; 12]. У процесі творчої діяльності композитор, виконавець, слухач проходять усі етапи мисленнєвої діяльності: сприймання, рефлексії та творчості. Результатом мисленнєвої діяльності композитора, виконавця і слухача є інтонаційні моделі та їх взаємодія. Художній образ музичного твору зароджується у вигляді задуму-ідеї, яка потім розгортається у часі, наповнюється конкретними звуковими образами-темами, втілюється у відповідну фактуру й фіксується в нотному запису.

Таким чином, музично-інтонаційне мислення можна визначити як специфічну форму художнього осягнення дійсності, яка передбачає її осмислення, узагальнення та відображення через створення, сприйняття й інтерпретацію музично-звукових образів. Основною одиницею такого мислення виступає інтонація – носій смислового навантаження музичного твору. Вона виконує функцію ключового елемента, що зумовлює характер мисленнєвих процесів у музиці та спрямовує їхній розвиток [12].

Проблема формування музично-інтонаційного мислення займає центральне місце в музично-педагогічній теорії та практиці. Зважаючи на сучасні досягнення в галузі музикознавства й педагогіки, було проведено аналіз наявних методичних підходів до цієї проблематики. Виявлено, що найсуттєвішим завданням у процесі формування цього типу мислення є побудова методичної системи, що ґрунтується на комплексному підході.

У зв'язку з цим особливу увагу було приділено вивченню методик, які спрямовані на розвиток основних складових музично-інтонаційного мислення: музичного сприймання, рефлексії та творчості.

Методика розвитку музичного сприймання орієнтована на його активізацію через створення відповідної настанови, добір музичного матеріалу, що сприяє емоційно-аналітичному сприйняттю, та акцентування уваги на найважливіших інтонаційних компонентах твору. Також важливим чинником виступає формування здатності до емоційно-образного сприймання музики, що передбачає усвідомлення інтонацій як носіїв змісту, розвитку музичного слуху, ритмічного чуття, пам'яті, уявлень і збагачення музичного словника.

Музична рефлексія постає як усвідомлення власного сприймання музики, здатності до інтерпретації почутого, наповнення емоційних вражень особистісним змістом. Вона розвивається поетапно: від фіксації вражень до співвіднесення авторського задуму з індивідуальним емоційним досвідом. Завдяки цьому зростає рівень емоційної залученості й здатності до духовного осягнення музики [11].

Ефективне формування музично-інтонаційного мислення передбачає залучення студентів до особистого музично-творчого досвіду. Аналіз педагогічних підходів дозволяє виокремити низку ефективних методів, серед яких: колективна творчість, стимулювання внутрішньої мотивації до творчості, розвиток імпровізаційних навичок, формування самостійного мислення та здатності до музичного моделювання.

На основі аналізу теоретичних і методичних положень слід виокремити педагогічні умови, необхідні для результативного формування музично-інтонаційного мислення: цілеспрямоване педагогічне керівництво цим процесом, створення мотиваційного середовища для активної музичної діяльності, розвиток вмінь слухового сприймання, організація освітніх ситуацій, що активізують інтонаційне мислення, накопичення музичного досвіду та опанування аналітичних навичок. Особистісно орієнтований підхід, врахування індивідуальних особливостей студентів, відповідний добір пізнавальних завдань і методів стимулювання мислення є ключовими чинниками ефективності освітнього процесу.

Для визначення рівня сформованості музично-інтонаційного мислення стає необхідним визначити критерії. До таких критеріїв віднесено: мотиваційний,

когнітивний, емоційно-аналітичний, операційний та креативний. Вони стали основою для перевірки ефективності запропонованої методичної системи.

Мотиваційний критерій спрямований на з'ясування спонук, які зумовлюють музично-мисленнєву діяльність. Показниками означеного критерію є: інтерес до музичної діяльності, потреба у самореалізації в музично-творчій діяльності, міра отримання естетичного та творчого задоволення від музичної діяльності.

Когнітивний критерій характеризує ступінь теоретичної обізнаності студента. Його показники: системність, ґрунтовність і гнучкість знань, розуміння їх практичної значущості.

Емоційно-аналітичний критерій визначає глибину осягнення й осмислення музичного твору. Його показниками є: активність музичного сприймання, здатність до диференціації звукового потоку, обсяг музично-інтонаційного тезаурусу.

Операційний критерій спрямований на виявлення ступеня оволодіння мисленнєвими діями. Показниками цього критерію є: уміння застосовувати операційні дії, здатність до усвідомлення жанрово-стильових особливостей творів, уміння оперувати жанрово-стильовими інтонаціями.

Креативний критерій виявляє здатність до самостійності та ініціативності у музично-творчій діяльності. Його показники: вербалізація слухових вражень і переживань, критичність ставлення до творчої діяльності; активна музично-творча діяльність [12, с. 106].

Аналіз сформованості музично-інтонаційного мислення у студентів випускних курсів засвідчив необхідність подальшого розвитку цієї якості для відповідності професійним вимогам до майбутніх учителів музичного мистецтва. Незважаючи на окремі позитивні прояви, виявлено потребу у вдосконаленні навичок слухового аналізу, інтерпретації та музично-творчого мислення. Це підкреслило важливість цілеспрямованого формування музично-інтонаційного мислення в процесі навчання, зокрема у контексті музично-теоретичних та виконавських дисциплін. Для задоволення цієї потреби було створено системний підхід, що передбачає спеціальне методичне забезпечення, орієнтоване не лише на засвоєння теоретичних знань, але й на розвиток інтонаційного сприймання, емоційного осмислення музики та здатності до творчої інтерпретації.

У результаті розроблено й впроваджено експериментальну методику, спрямовану на цілеспрямований розвиток основних компонентів музично-інтонаційного мислення – сприймання, рефлексії та творчості. Методика ґрунтується на принципах особистісно орієнтованого навчання, активного залучення студентів до музичної діяльності, формування в них здатності до осмислення інтонацій як змістових елементів музики та їх інтерпретації в індивідуальному духовному контексті.

Впровадження методики формування музично-інтонаційного мислення є не лише доцільним, а й необхідним кроком до підвищення якості фахової підготовки майбутніх учителів музики. Вона має стати дієвим інструментом у розвитку їхньої професійної компетентності, художнього мислення та творчої самореалізації.

Сутність означеної методики полягає в поетапному формуванні музично-інтонаційного мислення студентів, в активізації та розвитку його структурних компонентів; у створенні можливостей для пізнання інтонаційної природи музики, осягнення та інтерпретації музичних творів, використання набутих знань і вмінь у музично-творчій діяльності. Це спричинило таку організацію процесу формування музично-інтонаційного мислення, за якої кожен із компонентів набував нової якості, перебуваючи в аспекті *сприймання* (перший етап – початковий щабель сформованості музично-інтонаційного мислення), в аспекті *рефлексії* (другий етап – усвідомлення процесу музично-інтонаційного мислення), і в аспекті *творчості* (третій етап – готовність до самостійної музично-творчої діяльності) (див. рис. 1).

Реалізацію означеної ідеї здійснюється на основі: 1) розробки структурно-функціональної моделі за стандартом IDEF0 (*Integrated Definition for Function*

Modeling – інтегровані означення для функціонального моделювання), що забезпечило системність, комплексність і універсальність процесу формування музично-інтонаційного мислення [3]; 2) створення педагогічних умов, зорієнтованих на розвиток мотивації до музичної діяльності, формування вмінь музичного сприймання, створення ситуацій, які вимагають активізації музично-інтонаційного мислення, накопичення музичного досвіду, знань і музично-аналітичних умінь.

Впровадження методики формування музично-інтонаційного мислення студентів передбачає три етапи.

На **першому етапі** увага має зосереджуватися на формуванні у студентів базових знань і вмінь, а саме:

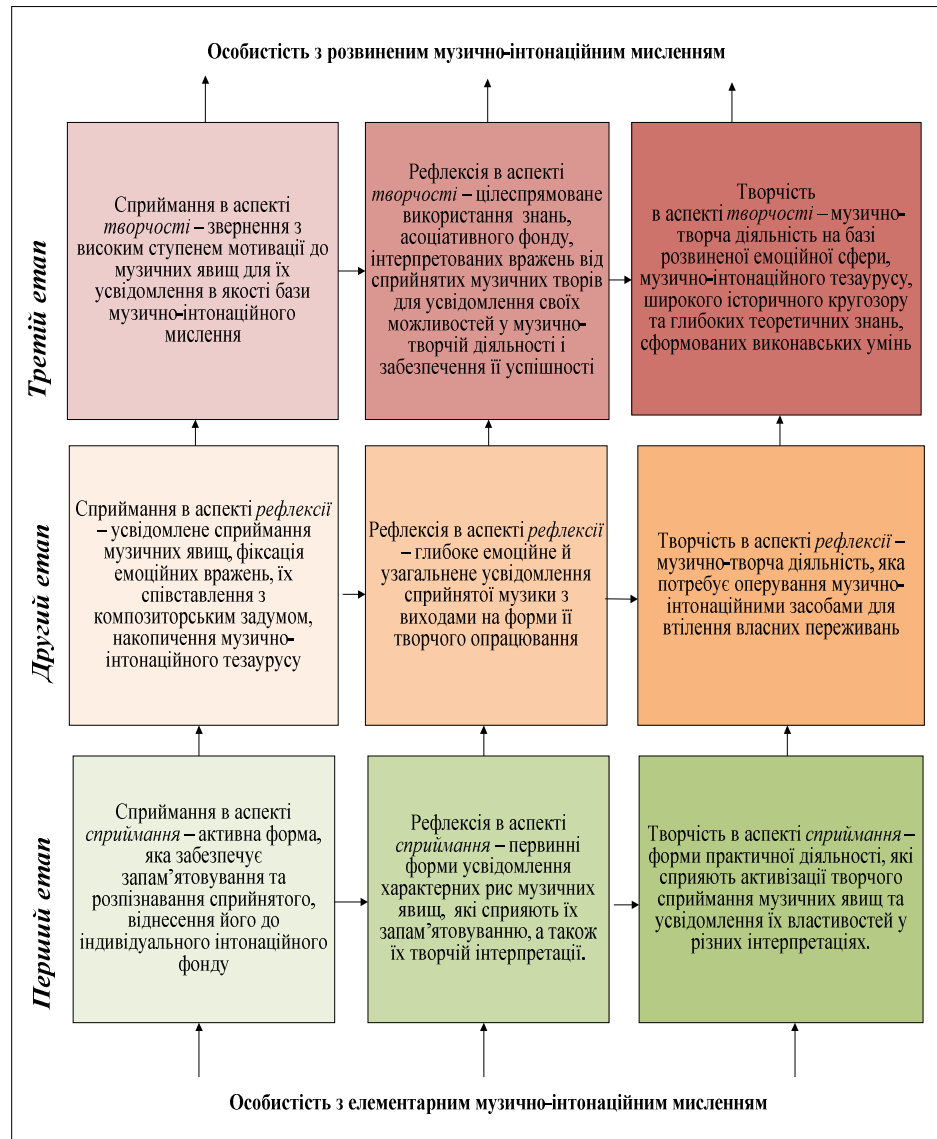

Рис. 1 Модель формування музично-інтонаційного мислення

- здатності до запам'ятовування та впізнавання музичного матеріалу;
- усвідомлення характерних рис музичних явищ на рівні сприймання;
- встановлення музично-інтонаційних зв'язків у музичному творі;
- розвитку інтересу до участі у різних формах практичного музикування.

Особлива увага на цьому етапі приділяється розвитку музично-слухових уявлень і музичної пам'яті, оскільки від цих якостей залежить обсяг музично-інтонаційного тезаурусу.

Другий етап – спрямовування на теоретичне та практичне усвідомлення музичних явищ. На цьому етапі всі три складові компоненти перебувають в аспекті *рефлексії*. Відповідно, методика формування музично-інтонаційного мислення орієнтується:

- на усвідомлене сприймання музики, фіксацію емоційних вражень, співставлення власних переживань з композиторським задумом, накопичення музично-інтонаційного тезаурусу, досвіду, знань і музично-аналітичних умінь;
- на глибоке емоційне й узагальнене усвідомлення сприйнятої музики з виходами на форми її творчого опрацювання;
- на музично-творчу діяльність, яка потребує оперування музично-інтонаційними засобами для втілення власних переживань.

Цей процес ставить завдання сформувати у студентів вміння та навички цілеспрямованого аналізу та інтерпретації музичних творів.

Основними орієнтирами цілеспрямованого аналізу є:

- розгляд побудови, засобів музичної виразності, інтонаційних особливостей у нерозривному зв'язку зі змістом, головною ідеєю та смислом твору;
- спостереження за тематичним розвитком, що визначає драматургію музичного твору;

Третій етап включає виховання самостійності та здатності до реалізації набутих знань і умінь у музично-творчій діяльності. На цьому етапі методика формування музично-інтонаційного мислення спрямовується на:

- звернення з високим ступенем мотивації до музичних явищ для їх усвідомлення в якості бази музично-інтонаційного мислення;
- цілеспрямоване використання знань, асоціативного фонду, інтерпретованих вражень від сприйнятих музичних творів для усвідомлення своїх можливостей у музично-творчій діяльності та забезпечення її успішності;
- активізацію музично-творчої діяльності на базі розвиненої емоційної сфери, музично-інтонаційного тезаурусу, історичного кругозору та музично-теоретичних знань, сформованих виконавських умінь.

Висновки. Музично-інтонаційне мислення є важливим компонентом професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, оскільки визначає рівень їхньої творчої та педагогічної діяльності. Його формування сприяє розвитку музичного мислення, художньої виразності та професійної компетентності. Інтонація виступає носієм смислу і головним засобом музичної виразності, тому важливо поєднувати емоційний і раціональний компоненти через сприймання, рефлексію та творчу активність. Для ефективного розвитку мислення необхідно створювати умови, що активізують слухове сприймання, інтонаційне мислення та здатність до самостійного музичного моделювання. Оцінювання рівня сформованості музично-інтонаційного мислення має ґрунтуватися на чітких критеріях, що відображають готовність студентів до професійної діяльності. Це підкреслює потребу в удосконаленні методики формування музично-інтонаційного мислення з урахуванням різноманітних засобів розвитку музичних і творчих навичок.

Література

1. Афанасьєв Ю. Л., Джура Ф. О. Професійна підготовка музиканта: уроки Болеслава Яворського. Київ: ДАККіМ, 2009. 128 с.
2. Дис Л. Музичне мислення як об'єкт дослідження. Музичне мислення: сутність, категорії, аспекти дослідження: зб. ст. Київ: Муз. Україна, 1989. С. 35–46.
3. СТД ISO 9000-2001. Системи управління якістю. Основні положення та словник (ISO 9000:2000, IDT). Київ, Держстандарт України, 2001. 27 с.
4. Дьяченко Н. Г., Котляревський І. А., Полянський Ю. А. Теоретичні основи виховання і навчання в музичних навчальних закладах. Київ: Муз. Україна, 1987. 111 с.
5. Котляревський І. А. До питання о понятті музичного мислення. *Музичне*

мислення: сутність категорії, аспекти дослідження. *Збірник статей*. Київ: Муз. Україна, 1989. С. 28–34.

6. Москаленко В. М. До визначення поняття «музичне мислення». *Музична україністика в контексті світової культури. Українське музикознавство*. Київ, 1998. Вип. 28. С. 48–53.

7. Муха А. І. Процес композиторської творчості. Київ: Музична Україна, 1979. 269 с.

8. Роменець В. А. Психологія творчості: навч. посіб. 2-ге вид., допов. Київ: Либідь, 2001. 288 с.

9. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. 272 с.

10. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання: навч.-метод. посіб. Київ: ІЗМН, 1997. 248 с.

11. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 360 с.

12. Спіліоті О. В. Теорія і методика формування музично-інтонаційного мислення: навч.-метод. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 234 с.

13. Щолокова О. П. Основи професійної художньо-естетичної підготовки майбутнього вчителя. Київ: ІЗМН, 1996. 170 с.

References

1. Afanasiev, Yu. L. & Dzhura, F. O. (2009). *Profesiina pidhotovka muzykanta: uroky Boleslava Yavorskogo* [Professional training of a musician: lessons from Bolesław Jaworski]. Kyiv: DAKKKiM [in Ukrainian].

2. Dys, L. (1989). *Muzychne myslennia yak obiekt doslidzhennia* [Musical thinking as an object of research]. *Muzychne myslennia: sutnist, kategorii, aspekty doslidzhennia - Musical thinking: essence, categories, aspects of research*. Kyiv: Muz. Ukraina, 35–46 [in Ukrainian].

3. STU ISO 9000-2001. *Systemy upravlinnia yakistiu. Osnovni polozhennia ta slovnyk* [Quality management systems. Basic provisions and vocabulary] (ISO 9000:2000, IDT). Kyiv, Derzhstandart Ukrainy [in Ukrainian].

4. Diachenko, N. H. & Kotliarevskiy, I. A., Polianskyi, Yu. A. (1987). *Teoretychni osnovy vykhovannia i navchannia v muzychnykh navchalnykh zakladakh* [Theoretical foundations of education and training in music educational institutions]. Kyiv: Muz. Ukraina [in Ukrainian].

5. Kotliarevskiy, I. A. (1989). *Do pytannia o poniatti muzychnoho myslennia* [To the question of the concept of musical thinking]. *Muzychne myslennia: sutnist, kategorii, aspekty doslidzhennia - Musical thinking: the essence of the category, aspects of research*. Kyiv: Muz. Ukraina, 28–34 [in Ukrainian].

6. Moskalenko, V. M. (1998). *Do vyznachennia poniattia «muzychne myslennia»*. *Muzychna ukrainistyka v konteksti svitovoi kultury* [Towards a definition of the concept of “musical thinking”. Musical Ukrainian Studies in the Context of World Culture]. *Ukrainske muzykoznavstvo - Ukrainian musicology*, 28, 48–53 [in Ukrainian].

7. Mukha, A. I. (1979). *Protses kompozytorskoï tvorchości* [The process of compositional creativity]. Kyiv: Muzychna Ukraina [in Ukrainian].

8. Romenets, V. A. (2001). *Psykhohohiia tvorchości* [Psychology of creativity]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].

9. Rostovskiy, O. Ya. (2001). *Metodyka vykladannia muzyky v osnovnii shkoli* [Methodology of teaching music in primary school]. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan [in Ukrainian].

10. Rostovskiy, O. Ya. (1997). *Pedahohika muzychnoho sprymannia* [Pedagogy of musical perception]. Kyiv: IZMN [in Ukrainian].

11. Rudnytska, O. P. (2005). *Pedahohika: zahalna ta mystetska* [Pedagogy: general and artistic]. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan [in Ukrainian].

12. Spilioti, O. V. (2019). *Teoriia i metodyka formuvannia muzychno-intonatsiinoho myslennia* [Theory and methodology of forming musical and intonation thinking]. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia [in Ukrainian].

13. Shcholokova, O. P. (1996). *Osnovy profesiinoi khudozhno-estetychnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia* [Fundamentals of professional artistic and aesthetic training of a future teacher]. Kyiv: IZMN [in Ukrainian].

Spilioti O.

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Music Pedagogy and Choreography,
Nizhyn Mykola Gogol State University.
spilioti.ov@ndu.edu.ua
orcid.org/0000-0001-7976-5820

**THE THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS
OF DEVELOPING MUSICAL-INTONATIONAL THINKING OF FUTURE MUSIC
TEACHERS IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING**

The article addresses the urgent issue of developing musical-intonational thinking in future music teachers as a key factor in shaping their professional competence. The current system of arts education requires a rethinking of the content and methods of professional training for educators who must not only master musical literacy but also deeply comprehend the artistic meaning of a musical work, perceiving it both emotionally and intellectually, and fostering in students the ability for profound, aesthetically rich musical perception. Therefore, the development of musical-intonational thinking becomes especially relevant in the context of modernizing pedagogical education.

The essence of the concept of “musical-intonational thinking” is analyzed, viewed as an integrative construct that combines the ability to perceive music artistically, comprehend it emotionally and figuratively, and creatively reproduce its content. The main structural components of this type of thinking are identified: sensory-imagery perception of music, reflective awareness of intonational expressiveness, and creative generation of intonational material. Special attention is given to the functions of musical-intonational thinking, among which the emotional-intonational function (responsible for deep empathy with the musical image) and the logical-constructive function (ensuring the coherence and logic of artistic thought) are emphasized.

The article outlines pedagogical conditions and principles that promote the effective formation of musical-intonational thinking, including the creation of an aesthetically rich educational environment, engagement in active musical and creative activities, and the development of reflective abilities and intonational hearing. Effective methods and techniques are considered, such as analytical-reflective discussions, creative intoning, interpretation of musical works, and improvisation.

The author draws upon scholarly works in the fields of music pedagogy, psychology, and aesthetics, and offers their own perspective on the methodological support of the process of forming musical-intonational thinking as a prerequisite for the development of the artistic and creative potential of the future music teacher.

Key words: musical-intonational thinking, professional training, perception, reflection, creativity.